

Maria Guzenina sd ym.

Kirjallinen kysymys Istanbulin sopimuksen velvoitteesta kriminalisoida pakkoavioliitot

Eduskunnan puhemiehelle

Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemiseksi laadittu Istanbulin sopimus tuli Suomen osalta voimaan 1.8.2015. Sopimuksen tarkoituksena on ennaltaehkäistä ja poistaa väkivaltaa, suojella väkivallan uhreja sekä saattaa tekijät edesvastuuseen naisiin kohdistuvasta väkivallasta. Sopimus velvoittaa sopimusosapuolten valtioelimet pidättäytymään kaikesta väkivallasta, puuttumaan väkivallantekoihin sekä asettaa uhrin asema keskiöön kaikessa sopimuksen kattavassa toiminnassa. Istanbulin sopimus mm. edellyttää pakkoavioliittojen kriminalisointia sekä mahdollisuutta mitätöidä solmittuja pakkoavioliittoja.

Pakkoavioliitto määritellään liitoksi, jota toinen tai molemmat osapuolet vastustavat. Tyttöjen pakkoavioliitot ovat ongelma myös Suomessa, sillä myös täältä lähetetään jopa yläasteikäisiä tyttöjä ulkomaille pakkoavioliittoon. Yleensä järjestelyn takana ovat vanhemmat, oma tai tulevan puolison suku tai muu lähipiiri.

Monika-Naiset liitto ry:n mukaan pakkoavioliittojen määrä on kasvussa. Viime vuonna liiton tietoon tuli 25 pakkoavioliittotapausta. Vuoden 2016 ensimmäisten neljän kuukauden aikana tapauksia on ollut saman verran. Yksi syy tähän kehitykseen on se, että toisen sukupolven maahanmuuttajatyöt ovat saavuttaneet tai ovat saavuttamassa ns. naimisiinmenoian. Samalla tapausten määrän kasvun voidaan tulkita osoittavan, että tyttöjen rohkeus hakea apua on lisääntynyt.

Suomessa pakkoavioliitot eivät ole kriminalisoituja, vaan niihin sovelletaan ihmiskauppaa tai pakkotamista koskevaa lakia. Monika-Naiset liiton mukaan Suomessa ei ole tällä hetkellä yhtään tapausta, jossa lakia olisi sovellettu tässä tarkoituksessa. Myöskään ei ole tiedossa yhtään pakkoavioliittoa koskevaa esitutkintaa. Liiton mielestä tämä osoittaa, ettei lainsäädäntö toimi ja ettei sitä osata soveltaa. Nykylainsäädännön mukaan uhrin pitää itse tehdä rikosilmoitus ja toimia aktiivisena osallisena tapauksen käsittelyssä. Uhreille rikosilmoituksen tekeminen tarkoittaa kuitenkin välien katkaisemista omaan sukuun ja perheeseen. Pakkoavioliiton tulisi siksi olla yleisen syytteen alainen rikos, jolloin uhrin ei itse tarvitse tehdä rikosilmoitusta.

Myös poliisi ja lastensuojeluviranomaiset tuntevat lainsäädäntöä ja sen soveltamisalaa huonosti, eikä tapauksia osata edes tulkita rikoksina. Heidän toimintaansa helpottaisi pakkoavioliittoja koskeva laki. Toinen puute nykylainsäädännössä on se, ettei pakkoavioliittoja voi mitätöidä. Pakkoavioliiton seurauksena syntyneen avioliiton purkaminen edellyttää Suomessa avioeron hakemista. Traumatisoituneelle ja seksuaalista väkivaltaa kokeneelle nuorelle naiselle on nöyryyttävää

Kirjallinen kysymys KK 348/2016 vp

hakea avioeroa ja odottaa lopullista päätöstä kuuden kuukauden harkinta-ajan yli. Lisäksi nainen on loppuikänsä rekisterien mukaan "eronnut", vaikka avioliitto on solmittu pakolla. Avioliiton mitätöintioikeus vastaisi paremmin Istanbulin sopimuksen edellytyksiä.

Pakkoavioliitot on kriminalisoitu esim. Britanniassa, Norjassa, Ruotsissa, Saksassa ja Tanskassa. Istanbulin sopimus velvoittaa Suomea toimimaan samoin.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä Istanbulin sopimuksen edellyttämän pakko-avioliiton kriminalisoinnin toimeenpanemiseksi?

Helsingissä 16.6.2016

Maria Guzenina sd
Susanna Huovinen sd
Anne Louhelainen ps
Petri Honkonen kesk
Sinuhe Wallinheimo kok
Sirkka-Liisa Anttila kesk
Anne Kalmari kesk
Olli-Poika Parviainen vihr
Jaana Pelkonen kok